

„Þetta er mitt líf“

Rætt við Einar Hákonarson listmálara og fyrrverandi skólastjóra Myndlista- og handíðaskólans

Vinnustofan er stór og björt. Það er hátt til loft. Í henni innanverðri er pallur og þaðan er innangengt í íbúðina. Það bergmálur og minnir þannig á listasafn. Á trönum er stór, hvítur strigi sem Einar er byrjaður að teikna á. Myndin er af manni sem situr asna og styður annarri hendi á lend hans og lítur til baka. Það er sérkennileg ró og fegurð yfir myndinni. Fáeinir svartir pensildrættir á hvítum striga í hvítu vinnustofu, þar sem er bergmál. Úti er rigning með köflum.

„Ég var að byrja á þessu í morgun. Þetta er önnur myndin í þriggja mynda röð með trúarlegu efni. Innreið Krists í Jerúsalem er stofninn sem ég vinn út frá í þessari. Háskólinn á fyrstu myndina. Hún heitir Á Valhúsahæð. Þar er fólk að taka Jesú niður af krossinum. Esjan í baksýn og sjórinn sléttur og blár eins og hjá Steini. Þetta er fólk sem við sjáum á götu. Kannski sóknarnefndin.“

Einar sýnir mér ljósmynd af Valhúsahæðarmyndinni. Mér finnst hún skemmtileg. Ég lýsi hrifningu minni af þessu nýja húsi sem við stöndum í.

„Það er nú ennþá mikið eftir, eins og þú sérð,“ segir Einar um leið og við göngum upp í íbúðina að ná í kaffi og bolla. Það er nú ekkert voðalega mikið eftir, virðist mér, þó liggur stigi ennþá upp í tómið, risið er ófrágengið. Á veggjum eru myndir eftir Einar Hákonarson. Einnig nokkrar eftir aðra kunna listamenn, Kjartan Guðjónsson, Magnús Kjartansson og Braga Ásgeirsson. Í borðstofunni er skemmtileg mynd eftir Einar af fjölskyldu við matarborð. Heimilisfaðirinn horfir vöku-mannsaugum yfir öxl sér og fram úr myndinni, eins og á óboðinn gest. Myndin heitir „Hver ert þú?“

Loks komum við okkur fyrir í vinnustofunni, þar sem nýja myndin blasir við okkur í hinum enda hennar. Ég spyr Einar hvað taki nú við hjá honum, eftir að hann er hættur sem skólastjóri Myndlista- og handíðaskólans, eftir fjögur ár í því starfi og tíu ára kennarastarf við sama skóla þar áður.

Landslag, bátar og kreppa

„Upphaflega ætlaði ég aldrei að verða skólamaður, en það æxlaðist nú svona samt og ég hef haft gaman af því. Þess vegna ætla ég ekki að hætta alveg að kenna, þótt það verði í eitthvað minni mæli. Ég ætla að halda hér námskeið í teikningu fyrir almenning. Að öðru leyti ætla ég að helga mig málverkinu. Ég hef góða aðstöðu til að gera hvort tveggja hér. Ég verð að hafa tekjur af einhverju til að lifa og ég vil mun frekar vinna fyrir þeim tekjum með kennslu, heldur en að eiga það á hættu að verða peningalega háður málverkinu, verða háður markaðnum, láta peningasjónarmið

Texti: Sveinbjörn I. Baldvinsson / Myndir: Kistján Örn Elíasson

stjórna myndgerðinni. Það er alltaf dálítil hætta á slíku, þegar fólk lifir á þessu einu.“

— Hvað selst?

„Landslagsmyndir, bátamyndir og kreppurómantík. Kreppurómantík er kannski það nýjasta, bæði í bókum og myndverkum. Menn virðast ekki geta horfst í augu við sjálfa sig og stöðu sína í samtímanum.“

Enda sér maður að allt frá stríðslokum hefur sú tilhneiging verið mjög rík meðal hvers kyns listamanna, að flykkja sér saman í einhverja hóp og klíkur, til að styðja hver við annan í einhvers konar trú eða pólitík. Sennilega er þetta vegna þess að þeir treysta sér ekki til að standa á eigin fótum. Þeir þurfa einhvern stuðning til að halda við skoðunum sínum, sem hafa fyrir löngu dregist langt aftur úr veruleikanum.

Margir hafa spurt mig að því, hvers vegna ég hafi lýst mig sjálfstæðismann svo opinberlega fyrir borgarstjórnarkosningarnar í vor og því er til að svara að mig langaði hreinlega til að lýsa yfir sannfæringu minni. Ég trúi á einstaklinginn og ég er mjög hissa á því, hve margir listamenn virðast vera miklar hópsálir. Það blasa jú hvarvetna við sorgleg dæmi þess, hvernig raunverulegum listamönnum farnast í samfélögum sem hneppa einstaklinginn í fjötra í nafni einhvers fjöldahyggu, eins og fjöldinn sé ekki einstaklingur. Hitt er svo annað mál, að listamenn sem kjósa að verða undirlægjur ríkjandi valdhafa lifa jafnan góðu lífi í þessum löndum, en þeir eru þá bara ekki lengur raunverulegir listamenn.

Ég ætla að vona að við Íslendingar verðum ekki þeirri ógæfu að bráð eins og frændur okkar Svíar og Danir, að gera listina að vettvangi innihaldslausrar hópsefjunnar og niðurdrepandi jafnaðarmennsku, sem gelt hefur allt lista- og menningarlíf í þessum löndum þannig, að þar eru nánast engir toppar á neinu sviði.

Það er ekki hægt að mála mynd í hóp. Ég get sagt þér sögu af því. Ég fór einu sinni ásamt tveimur öðrum íslenskum myndlistarmönnum á eitthvert seminarium í Halmstad. Við vorum fulltrúar FIM. Það var verið að ræða stöðu listamannsins í nútímasamfélagi, eða eitthvað álíka. Þetta var sem sagt norræn samvinna, tómt kjaftæði, sem getur verið ósköp huggulegt. En á þessum fundi fékk ég þá hugmynd að við fulltrúarnir ættum að mála stóra mynd í sameiningu og þessi tillaga mín var